

СТАНОВИЩЕ

От доц. д-р Силвия Цветанска – Софийски университет „Св. Климент Охридски“, член на научното жури, назначено със Заповед № УМО-137/3.07.2023 г. на Ректора на Бургаския свободен университет

Относно: процедура за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование 1. Педагогически науки, Професионално направление 1.2. Педагогика – докторска програма „Предучилищна и начална училищна педагогика“

Тема на дисертационния труд: „Модел за трансформация на агресивно поведение чрез създаване на приказки при ученици в начален етап на обучение (3. – 4. клас)“

Автор на дисертационния труд: Весела Панчева Стоянова – докторант - Бургаски свободен университет – Център по хуманитарни науки

Научен ръководител: проф. д-р Пепа Митева

Данни за докторанта

Докторант Весела Панчева Стоянова притежава професионална биография, която показва последователно надграждане на компетентността и отдаденост на идеята за професионално усъвършенстване чрез непрекъснато учене. Тя преминава през системно обучение в професионален бакалавър по начална училищна педагогика в Института за детски и начални учители в Добрич; бакалавър по начална училищна педагогика от Шуменския университет „К. Преславски“ (1989 г.) и магистър по психология от Великотърновския университет (2004 г.). Тази образователна основа оформя профилът ѝ на специалист в областта на началната педагогика и неслучайно ориентацията към ОНС „доктор“ също е в сферата на началния етап на обучение. Не познавам лично кандидата и неговия професионален път, но допускам, че има учителски опит, който е повлиял на избора на тема, макар че не е описан в автобиографичната справка. От 1992 г. до момента Весела Стоянова е директор на Средно училище „Димитър Талев“ в гр. Добрич, като през всичките години на своята практика усъвършенства своите знания и умения в различни форми на продължаваща квалификация. Като доминанта в този процес на осъзнато учене се очертава интересът към разработването и управлението на проекти – проблематика, която тя не само изучава, но и преподава. Очевидно е, че достигането до обучение в докторската програма на БСУ е логично следствие от натрупан опит – социален и професионален, както и от желание за изследователска работа не в управление на

образованието, а в област, която силно кореспондира със случващото се в класната стая и поведенческите аспекти на работата с ученици.

Оценка на дисертационния труд

Основните параметри на дисертационния труд – съдържание, структура, изследователски дизайн, подход за представяне на резултатите – свидетелстват за уменията на докторанта да организира и провежда научноизследователска дейност. От избора на изследователски проблем до начина на неговото разработване личи емоционалната ангажираност на автора и стремежът към оригиналност и собствен стил на интерпретация. На пръв поглед темата за овладяването на агресивното поведение при учениците от началното училище звучи познато и тя наистина често предизвиква интересът на изследователите. Оригиналният в подхода на Весела Стоянова е това, че тя се интересува не толкова от проявленията на агресията, колкото от възможностите за трансформацията ѝ по посока асертивност. Концептуалната рамка е много ясно очертана – на основата на поведенческите модели в психологията в континуума пасивност – асертивност – агресивност. Асертивността се извежда като привлекателен поведенчески модел, до който се достига чрез въвличане в процес на създаване на приказки. Именно методиката за създаване на приказки от учениците (3-4. клас) е гръбнакът на изследователския замисъл на докторанта. В това Весела Стоянова вижда смисъл не само като проучвателна работа, но и като практика и влага значими усилия в разработването на материали за работа с учениците, които тя нарича „крайни продукти“ от дисертационния труд.

Възприемането на авторовите идеи се улеснява значително от доброто структуриране на текста, който е разделен в увод, четири глави и заключение. Приложенията са обособени отделно. В първа глава е изяснен понятийният апарат и са очертани теоретичните основания на проблематиката. Ключовите понятия асертивност и агресивност са дефинирани в поведенчески план, като са изведени и някои особености на началната училищна възраст. Втора глава съдържа само дизайна на емпиричното проучване с неговите цел, задачи, обект, предмет, хипотези и организация на провеждането. Трета глава е посветена на модела за създаване на вълшебни приказки, като център на изследователските търсения, а в четвърта глава са съсредоточени резултатите от анализа на изследователските данни. Високо следва да се оцени опитът да се приложи корелационен анализ при статистическата обработка на данните, като се потърси зависимост по различни признаци, като това е обвързано с доказването на

хипотезите. В този подход се крие потенциал за още по-дълбока интерпретация на получените резултати, от което докторантката сякаш се въздържа. Въпреки че не се докладват данни за ясно изразена зависимост във висока степен, резултатите могат да се използват за формулиране на изводи, ориентирани към бъдещи изследвания. От прочита на текста оставам с впечатлението, че приоритет за Весела Стоянова е открояването на приложната страна на модела, отколкото неговото верифициране и подробно описание като параметри и обект на изследване. В този план си заслужава още по-категорично да се опишат факторите, които детерминират функционалността на модела и решенията за неговото използване педагогическите специалисти.

Постижения и научно-приложни приноси в дисертацията

Приемам идеята на докторантката за приноси, така както са обособени в две групи – теоретични и практико-приложни. Смятам, че формулировките биха могли да бъдат по-прецизни и да открояват наистина иновативното, което е постигнала Весела Стоянова. Приносите на теоретично равнище биха могли да се изведат още по-отчетливо, като ориентирани към конкретни области на педагогическото познание и в частност на арт-педагогиката, а не само към психологията на поведението. Лично аз откривам съществен принос на докторанта в разработването на интердисциплинарна проблематика за нуждите на педагогическата практика. Съчетаването на педагогически и психологически аспекти на изследвания проблем е направено умело и подходящо дозирано. Безспорно, най-висока добавена стойност имат постиженията по отношение на педагогическата практика и разработване на методически ресурси за работа с ученици от началното училище. Ценност са авторските разработки на „Наръчник за писане на вълшебни приказки“, картите и другите инструменти, които могат да намерят широко приложение за различни цели.

Автореферат и публикации по темата на дисертацията

Авторефератът отразява точно съдържанието на дисертационния труд и дава представа за изследователската концепция и постигнатите резултати от нейната реализация. По темата на дисертацията докторантката е реализирала 5 публикации, които носят 50 точки по системата за минимални национални изисквания в ПН 1.2. Педагогика. Този резултат надхвърля минималното изискване за 30 точки от група показатели „Г“. Публикациите имат научен характер, издадени са в нереферирани издания – списания и сборници от конференции. Чрез участието в научни форуми е

постигнато и необходимото популяризиране на основните резултати от дисертационното изследване.

Бележки, въпроси и препоръки

Авторката е избрала да обособи приложенията отделно от основния текст на дисертацията, вероятно заради техния обем (87 страници). Някои от приложенията са с по-висока степен на важност, към които се реферира често, като образците от инструментариума, затова смятам, че би било по-прегледно да са позиционирани в края на текста.

Интересът ми към практическата полезност от приложението на модела предизвиква някои свързани помежду си въпроси, които бих искала да отправя към докторантката: 1) По какъв начин в обучението на учениците от 3-4. клас може да намери приложение създаденият модел – коя е подходящата за него образователна среда, организационни форми и контекст, за да се получи максимална ефективност? 2) Необходимо ли е предварително обучение на педагогическите специалисти, които ще използват модела (психолози, педагогически съветници, начални учители, класни ръководители) и как то може да се осъществи?.

Заклучение

Дисертационният труд съдържа неоспорими достойнства и показва умения на докторантката да създава продукти с научна стойност. Цялостният преглед на постигнатото ме убеждава в авторовия принос по представената тема. С убеденост изразявам своята **положителна оценка** и предлагам на уважаемите членове на научното жури да **бъде присъдена образователната и научна степен „доктор“** на Весела Панчева Стоянова по професионално направление 1.2. Педагогика.

7 август 2023 г.

Изготвил становището:

доц. д-р Силвия Цветанска